

RAHA-AUTOMAATTIYHDISTYKSEN TUOTTOJEN TULOUTUS VALTIOLLE

Raha-automaattiyhdistys perustettiin vuonna 1938 hankki-
maan pelitoiminnalla varoja vapaaehtoisten sosiaali- ja ter-
veysjärjestöjen toiminnan tukemiseen. Toiminta on alusta
alkaen perustunut Raha-automaattiyhdistyksen, sosiaali- ja
terveysjärjestöjen ja valtion yhteistyölle arpajaislainsää-
dännön mukaisesti. Tulojen hankkiminen ihmisten peliha-
lua hyväksikäyttäen on sallittua vain rajoitetusti ja yksin-
omaan varojen hankkimiseksi yleishyödyllisen toiminnan
edistämiseen. Yhdistyksen tuottoja kirjattiin valtiolle vuon-
na 2001 noin 346 miljoonaa €

Tarkastuksella on pyritty varmistamaan, että valtiolle
tuloutetaan kaikki Raha-automaattiyhdistyksen tuotot voi-
massa olevien säännösten mukaisesti ja muutoinkin tar-
koituksenmukaisesti. Tarkastuksen lähestymistapana oli
seurata rahavirran kulkua peleihin sijoitetuista rahapanok-
sista aina valtion kassaan asti. Tarkastuksessa käsiteltiin
ensiksi rahavirtatarkastelun kautta esiin nousseita tuottoa
vähentäviä seikkoja. Toiseksi käsiteltiin rahapelitoiminnan
sisäistä ja ulkoista valvontaa, joilla omalta osaltaan var-
mistetaan tuottojen kertymistä. Kolmantena asiana käsitel-
tiin tuottojen budjetointia ja tilitystä valtiolle.

Tarkastuksen päähavaintona tuottoa vähentävien erien
osalta on todettu, että niiden sisällössä ei ilmennyt erityistä
huomautettavaa. Suurin tuottoa vähentävä erä on pelaajille
maksettavat rahavoitot. Kyseessä on Raha-
automaattiyhdistykselle välttämätön meno, jonka arvioitiin
olevan yli 1,1 mrd. € vuonna 2001. Kyseinen meno ei si-
sälly yhdistyksen kirjanpitoon, mistä johtuen maksetut ra-
havoitot eivät käy ilmi tuloslaskelmasta. Tarkastusvirasto
on katsonut, että Raha-automaattiyhdistyksen vuosikerto-
muksen informaatiota todellisista rahavirroista parantaisi
tieto siitä, paljonko pelaajille on maksettu rahavoittoa
suhteessa sijoitettuihin rahapanoksiin.

Raha-automaattiyhdistyksen kirjanpidon mukaan suurimman tuottoa vähentävän erän muodostavat sijoituspaikkamaksut eli korvaukset sopimussuhteen perusteella osapuolille, jotka luovuttavat tiloja pelitoimintaan. Vuonna 2001 sijoituspaikkamaksut olivat 84,4 miljoonaa € Koska nämä maksut pienentävät valtiolle tuloutettavaa voittoa, tarkastusvirasto on pitänyt tärkeänä kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla sijoituspaikkamaksuja pidetään mahdollisimman alhaisella tasolla.

Raha-automaattiyhdistys on arpajaisverolain mukaan verovelvollinen rahapelien tuotosta. Eduskunta on joulukuussa 2001 antamassaan lausumassa edellyttänyt hallituksen huolehtivan arpajaisverolain jatkovalmistelusta siten, että verotus kohtelee tasapuolisesti kaikkia yksinoikeudella toimivia arpajaisten järjestäjiä. Tarkastusviraston mukaan jatkovalmistelujen yhteydessä olisi perusteltua tehdä uudelleenarviointi sen suhteen, verotetaanko pelinjärjestämistä vai pelaajan saamaa voittoa. Nykyinen tekninen kehitys sallisi uusia verotustapoja, jotka eivät ole olleet aikaisemmin taloudellisesti ja teknisesti mahdollisia toteuttaa.

Tarkastuksessa on havaittu, että sisäasianministeriön Raha-automaattiyhdistykseen kohdistama valvonta on ollut vähäistä. Valvonnassa on paljolti tyydytty yhdistyksen omiin ilmoituksiin. Samoin paikallispoliisin suorittama valvonta on ollut hyvin vähäistä ja osin jopa olematonta. Tilannetta on kuitenkin pyritty korjaamaan vuoden 2002 alusta voimaan tulleen arpajaislainsäädännön valvontasäännöksillä. Tarkastusvirasto on katsonut, että viranomaisvalvonnalta edellytetään suunnitelmallisuutta ja järjestelmällisyyttä. Valvonnassa voidaan käyttää Raha-automaattiyhdistyksen tuottamia tietoja, mutta nämä eivät voi yksinomaan olla perusteena vähäiselle valvonnalle.

Edelleen tarkastuksessa on havaittu, että Raha-automaattiyhdistyksen tuotot on tilitetty valtiolle vuosina 2000 – 2001 asianmukaisesti. Sen sijaan yhdistyksen tuoton budjetointi valtion talousarvioon on monimutkaista ja vaikeaselkoista. Yhden tilikauden tilityksiä ja tuloutuksia käsitellään kolmen eri varainhoitovuoden aikana. Talousarvion tietojen perusteella on vaikea hahmottaa yhteyttä yhdistyksen tilinpäätöksen osoittaman voiton ja sen perus-

teella valtion talousarvioon merkityn tuloarvion sekä sitä vastaavien määrärahojen välillä.

Tarkastusvirasto on katsonut, että tuottojen budjetointia tulee selkiinnyttää. Raha-automaattiyhdistyksen tuotoista myönnettävien avustusten budjetoinnissa tulee ottaa huomioon eduskunnan budjettivaltaa suojaavat vuotuisuus- ja täydellisyysperiaatteet sekä julkisuusperiaatteen edellyttämä talousarvion selkeys.